

София, апрель 1943 г

117. Тукъ,
Бъл. Зем. и Кооп. Банка

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

МИШЕ РАЗВИГОРОВЪ

МИШЕ РАЗВИГОРОВЪ

(По случай годишнината отъ смъртта му)

Роденъ презъ 1873 година въ гр. Шипъ, синъ на родолюбиво семейство, Мише още отъ ранни години се бѣ отдалъ въ служба на поробеното си отечество. Той завършилъ прогимназиално образование въ родния си градъ, а следъ това останалъ да учи занаятъ — обушаръ — въ дюкяна на баща си. Но младиятъ Мише, който горѣлъ за наука, за образование, за нѣщо по-възвишено, следъ едно малко колебание, решилъ и заминалъ за свободната частъ на България, за да продължи своето образование. Той се записалъ ученикъ въ педагогическото училище въ Кюстендилъ. По това време въ Кюстендилъ действували така нареченитѣ македонски младежки групи, които работѣли тайно и имали за задача да улесняватъ ония чети, които минавали границата отъ таткь Осогово, за да подпомагатъ своитѣ братя въ борбата имъ за свобода. Младиятъ и впечатлителенъ Мише влѣзалъ въ една отъ тия групи и

взелъ най-живо участие въ тѣхната патриотична дейность.

Вследствие на тая му дейность, той скоро билъ принуденъ да напусне Кюстендилъ и отишелъ въ Казанлъкъ, дето завършилъ своето сръдно образование. За другари въ училището ималъ, между другитѣ, известния Йорданъ Гавазовъ и Хр. Чемковъ, които по-късно играха видна роля въ македонското освободително движение и които, като апостоли — революционери, се самоубиха, и показаха какъ трѣбва да се работи и какъ трѣбва да се мре за народната свобода.

Завършилъ своето образование и заразенъ отъ революционната идея, презъ 1895 година Мише заминалъ за своя роденъ градъ, за да учителствва и работи за освобождението на своята родина. По това време Шипъ бѣ вече станалъ главно сръдце на революционното движение въ Македония Тамъ бѣха вече посѣли семето на революцията Дамянъ Груевъ, Гоце Дѣлчевъ и Тодоръ Лазаровъ.

Скоро Мише Развигоровъ станалъ единъ отъ ржководителитѣ на мѣстния революционенъ комитетъ.

Като легаленъ борець въ Шипъ той работелъ безшумно само околко една година, защото известната Винишка афера повлича и изпраща Мише, заедно съ много видни дейци, въ затвора на крепостта Подрумъ-Кале, на малоазийския брѣгъ. Презъ време на Винишката афера Мише Развигоровъ, за да запази населението отъ изтезания, съ рѣдка доблестъ поелъ отговорността за скритото и намѣрено оржие и призналъ, че е подговялъ възстание. Мише лежалъ въ затвора цѣли петъ години. Презъ 1902 година въ турция се даде обща амнистия на всички политически дейци. Тогава билъ освободенъ и Мише, който, поради разклатеното му здраве отъ затвора, билъ принуденъ да замине въ България на почивка

Илинденското възстание заварва Мише Развигоровъ въ свободна България. Презъ време на възстанието той билъ изпратенъ отъ зидграничното представителство на В. М. О. Р. О. въ Кюстен-

дилъ съ особена мисия, за да организира изпращането на чети въ Македония въ помощ на възстаналото население. Следъ потушаването на възстанието Мише, потикнатъ отъ своя свещенъ дългъ, се отзовава съ чета въ Шипско.

Той става шипски войвода и продължава да възпитава населението въ духа на революцията

Скоро четници, селяни и граждани го обикватъ, защото той е символъ на скромность, честность и чистота и защото съ особена преданость служи на македонското освободително дѣло. Той е обичанъ отъ селянитѣ, защото полага грижи и за тѣхното економическо повдигане. Той прѣвъ устройва въ района си Райфанзеновитѣ каси, забранява на селянитѣ да отиватъ ангария въ празнични дни при беговетѣ и имъ опредѣля работния день и надницитѣ, които трѣбва да получаватъ за своя трудъ. Той се издига като революционеръ съ своитѣ ценни качества и презъ 1906 година скопскиятъ окрженъ революционенъ конгресъ го избира за нелегаленъ членъ въ окржния комитетъ. Нѣколко години наредъ, безъ отдихъ и умора, той кръстосва съ своята чета Скопския окржгъ и специално Шипския районъ, сѣе революционното семе и насажда революционния духъ всрѣдъ маситѣ. Той е възпиталъ въ революционенъ духъ цѣло едно поколение въ Шипско, което поколение взе най-живо участие при разрушаването на султанската империя и сръбската тирания.

Безсмъртниятъ Тодоръ Александровъ е ученикъ на Мише Развигоровъ.

Той бѣше неговъ четникъ. За първи пжтъ Т. Александровъ вкусва отъ нелегалния животъ въ четата на Мише Развигоровъ, който то завещава да се бори до край за свободата на брата-робъ; Знаемъ вече че достойниятъ учителъ създаде още по достоенъ ученикъ.

Но писано било на Мише, на тоя вѣренъ синъ на поробена Македония, да загине по единъ трагиченъ, но славенъ начинъ въ своя роденъ градъ. На 1. II. 1907 година вечерята, когато всичко въ Кюстендилъ спи, Мише Развигоровъ, следъ едно трогателно прощаване съ своята жена, съ дветѣ си мили невѣрстни деца и съ своитѣ приятели, отново напуска братска България и заминава съ четата си, за да изпълни своя отечественъ дългъ, да изпълни завета на своитѣ другари-революционери. Отива той на ново въ Шипско, за да не се върне вече. При своята обиколка въ Шипския районъ Мише, съ своя вѣренъ четникъ Петъръ Жабата, влиза въ Шипъ, за да се срещне се мѣстното ржководно тѣло и да уреди нѣкои текущи организационни работи. При него отишелъ и градскиятъ войвода Миланъ Кръстевъ, за да го пази.

Но единъ изродъ го издалъ на властѣта.

Рано на 3 априлъ (21. III. 1907 година), когато всички шипяни още спѣли, а тѣхния обичанъ учител-революционеръ почивалъ въ гостолюбивата къща на Петъръ Пиперовалията Брашнара, заедно съ двамата си другари, многобройна войска загра-

(Краятъ на стр. 3 подъ линия)

Ревизионната чета въ Битолския революц. окръгъ

(Продължение от кн. 3 (143))

Съгласно даденитѣ ни директиви отъ Гоце Дѣлчевъ и Георге Петровъ, нашата ревизионна чета имаше специално предназначение. Даде ни се една строго опредѣлена задача съ обектъ II революционенъ окръгъ на В. М. О. Р. О. съ включващитѣ се въ него административни околии и революционни райони: Прилепски, Крушовски, Битолски, Лерински, Костурски, Кайлярски, Демиръ-Хисарски, Охридски, Стружки, Ресенски, Преспански, Кичевски и Рѣканско—Дебърски, съ следния въ общи черти мандатъ:

1. Да се обиколятъ всички по-важни организирани пунктове и села въ окръга, за да влѣземъ въ личенъ контактъ съ всички легални и нелегални ръководни фактори—активни дейци и войводи на организацията въ всички околийски райони съ цель:

а) Да се проучи и ревизира всѣки околийски революционенъ районъ отдѣлно, за да се установятъ належашитѣ нужди за подготовката му въ всѣко отношение. Едновременно съ това да се въздействува върху духа на населението за систе-

дила околнитѣ кѣщи. Положението станало критично. Започнало сражение. Цѣлиятъ градъ, изплашенъ, станалъ на кракъ. Мѣстнитѣ власти, изпратили коджабашията Мише Залчевъ да съобщи на Мише Развигоровъ да се предаде, но той отказалъ. На излизане отъ кѣщата Мише Залчевъ билъ застрелянъ отъ едно заптие. Тогава разяренитѣ войници започнали да горятъ околнитѣ кѣщи. Запалени били кѣщитѣ на Гьоше Пачаврата, Мите Кавараковъ, Гьошо Чапрагановъ, Мине Тенекеджиевъ, Тодоръ Пиперевски, Ане Кюркчията и др. Дватамата другари на Мише опитали да си пробиятъ пътъ презъ неприятелския кордонъ, но паднали убити. Скоро пламъци обхванали кѣщата, въ която билъ Мише. Положението станало безизходно. Тогава Мише погледналъ за последенъ пжтъ на всичко хубаво въ родния си градъ, хвърлил една ироническа усмивка на разяренитѣ джандарми и съ пълна вѣра въ бъдещето,

насочилъ револвера си и прѣсналъ своята буйна глава,

Скоро пламъцитѣ обхванали тѣлото му и то изгорѣло, за да не се гаврятъ съ него тиранитѣ и подлитѣ шпиони.

Така геройски загина тоя младъ, интелигентенъ, пълненъ съ енергия и смѣлъ борець революционеръ. Увлѣченъ отъ вихъра на отчаяната борба за извоюване на свободата, той съ божествено самоотречение се предаде всецѣло още отъ млади години на революционната борба. Вѣренъ на своя дългъ, той се бори до край и даде своя животъ предъ олтара на свободата. Той умрѣ като държеше високо знамето на освободителното дѣло. Умрѣ съ дълбока вѣра, че каквото и да става Македония ще добие своята свобода. Днесъ Македония е свободна и обединена съ майка България и безсмъртниятъ духъ на Мише Развигоровъ е упокоенъ.

Ангелъ Узуновъ

мното му революционизиране чрезъ единични и общи беседи;

б) Да се популяризира последователно мажду населението идеята за политическа свобода, като се възбуди и закрепне въ съзнанието на всѣки

ХР. НАСТЕВЪ
(секретаръ на ревизионната чета)

единъ вѣрата му въ освободителната ни борба чрезъ повсемѣстни революционни действия на партизански начала;

в) Да се положатъ общи усилия за снабдяване на всички дейни членове на организацията, предимно тия въ селата, съ солидно оржие;

ГЕОРГИ ПЕТРОВЪ
(другаръ на Т. Давидовъ)

г) Да се провѣри и осигури годността на находящото се у членоветѣ отъ всички околийски райони оржие, като се дадатъ необходимитѣ напжтствия за запазването му винаги въ пълна изправностъ и годността му за използване на всѣко време;

д) Да се организиратъ последователно въ селата, или на открито въ горитѣ по-единични и групови упражнения на членоветѣ, за да се подготвятъ да си служатъ свободно и правилно съ всѣкакъвъ видъ оржие;